

Η αντιπαραβολική μελέτη της ειδικής γλώσσας της Δημόσιας Διοίκησης στην Ελλάδα και στη Γαλλία

Σύνταξη ελληνογαλλικού γλωσσαρίου
όρων από συγκρίσιμο σώμα κειμένων

Αγγελική Χριστοπούλου

Δρ. Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

15ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

Εστίαση της μελέτης

- Εντοπισμό της **ορολογίας στα διοικητικά έγγραφα**
- Διερεύνηση του **σηματισμού των πολυλεκτικών σύμπλοκων όρων** στα διοικητικά έγγραφα στην Ελλάδα και τη Γαλλία
- Εξέταση της **ορολογικής συνέπειας** και της **γλωσσικής ποικιλίας** στη γλώσσα της ΔΔ
- Αναζήτηση **μεταφραστικής ισοδυναμίας** στο συγκεκριμένο **επίπεδο χρήσης**

Γλωσσάρια και Λεξικά για τη ΔΔ στην Ελλάδα

α) Οδηγός με τίτλο *Συνομογραφίες Υπηρεσιών Υπουργείων* (2011, ΓΓ της Κυβέρνησης)

β) Δύο λεξικά

- *Ελληνογερμανικό & Γερμανοελληνικό Λεξικό ορολογίας του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου*: 235 όροι, μεταφραστικά ισοδύναμα (2013, ΕΤ)
- *Πεντάγλωσσο Λεξικό Ορολογίας του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου*: 163 όροι, μεταφραστικά ισοδύναμα (GR, EN, FR, IT, DE) (2014, ΕΤ)

γ) Ευρετήριο Όρων του ΕΣΠΑ (ΜΟΔ ΑΕ) 4ης (2007-2013), 5ης (2014-2020) και 6ης προγραμματικής περιόδου (2021-2027) (<https://www.espa.gr/el/Pages/Dictionary.aspx>)

Γλωσσάρια και Λεξικά για τη ΔΔ στη Γαλλία

α) *Vocabulaire de l'Administration*
(Conseil international de la langue française – CLIF) (1972, Hachette)

β) *Lexique administratif* (2002, Comité d'Orientation pour la Simplification du Langage Administratif - COSLA)

γ) Διαχρονικά, παραγωγή λεξικών από τομεακές επιτροπές υπουργείων προς χρήση από όλες τις βαθμίδες της ΔΔ

Πηγή των Όρων

Μεθοδολογία

Λογισμικό Κειμενικής ανάλυσης

- Πρωτότυπο, συγκρίσιμο, στατικό, συγχρονικό και ειδικό Σώμα Κειμένων 4,2 εκατομμυρίων λέξεων.
- ΓΣΚ (καθοδηγούμενη από τα ΣΚ μεθοδολογία) (Tognini-Bonelli, 2001· McEnery & Hardie, 2012)
- Sketch Engine

Διερευνήθηκε η εμφάνιση κοινών ΟΚ στα συγκρίσιμα ΣΚ από την εξέταση των οποίων επιλέχθηκαν ΟΚ, οι οποίοι, στη συνέχεια εξετάστηκαν:

α) ως προς τους τρόπους επαύξησής τους και σχηματισμού διλεκτικών και τριλεκτικών όρων και β) ως προς τη σημασία και τη χρήση τους.

Θεωρητικό Υπόβαθρο

Η σημασιολογική ανάλυση των ΠΣΟ έγινε **με μη αυτόματο τρόπο**, σύμφωνα με τη διαδικασία που προτείνουν οι υποβοηθούμενες από τα σώματα κειμένων σπουδές του λόγου (**Corpus Assisted Discourse Studies – CADS**) (Partington, 2004· Baker, 2006).

Η θεώρηση αυτή για τη σημασία των όρων συνάδει με τη **Θεωρία της Κειμενοορολογίας (Textual Terminology)** προορισμένη για την κατασκευή ορολογίων «που είναι πλησιέστερα στην πραγματικότητα των χρηστών και με περισσότερο συστηματικό τρόπο σε σχέση με προηγούμενα ορολόγια» (Condamines, 2018, σ. 3).

Το νόημα προκύπτει από το καταστασιακό περιβάλλον (context of situation) και τη δομημένη ανθρώπινη εμπειρία σε μια κοινότητα ομιλητών (context of culture).

Το δίγλωσσο γλωσσάρι

Από **14** ζεύγη ΟΚ από το συγκρίσιμο ΣΚ προέκυψαν **90** καταχωρίσεις όρων (διλεκτικοί/τριλεκτικοί)

8 στήλες: ΟΚ, ισοδύναμοι όροι, συχνότητα εμφάνισης, συναπτική ισχύς μεταξύ των οροστοιχείων

Αναζήτηση της μεταφραστικής ισοδυναμίας από τον συμφραστικό πίνακα και τεκμηρίωση πριν από την καταχώριση στο γλωσσάρι

Node	Frequency	Relative frequency	%
επίδομα	426	361,9	0,036
allocation	772	667,53	0,067

ΠΣΟ με τον ΟΚ *επίδομα / allocation*

Γλωσσάρι ισοδύναμων όρων από τα ΣΚ							
AA	ΟΚ	Όρος	Freq	log Dice	Όρος	Freq	log Dice
1	Επίδομα/allocation	επίδομα αναπηρίας	11	9.73	allocations en faveur des handicapés	1	---
					allocation aux adultes handicapés	6	---
2		επίδομα ανεργίας	10	10.36	allocation de chômage	14	9.04
3		επιδόματα αναζήτησης εργασίας	4	---	allocation en faveur des demandeurs d'emploi	1	---
4		επίδομα ενοικίου	3	---	allocation de logement familiale (ALF)	2	---
					allocation de logement à caractère familial	1	---
					allocation de logement à caractère social (ALS)	1	---
5		Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης	17	---	allocation de solidarité	6	9.79
					allocation transitoire de solidarité	6	---
6		Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ)	6	---	allocation de solidarité aux personnes âgées (ASPA)	11	---
					allocation spéciale vieillesse	2	---
					allocations supplémentaires du fonds de solidarité vieillesse	1	---
7		μηνιαίο επίδομα	11	9.62	allocation mensuelle	3	10.36
8		οικογενειακό επίδομα	8	10.77	allocation de soutien familial	3	---
					allocation de parent isolé	3	---

ΠΣΟ με τον ΟΚ έσοδο – **recette/revenu**

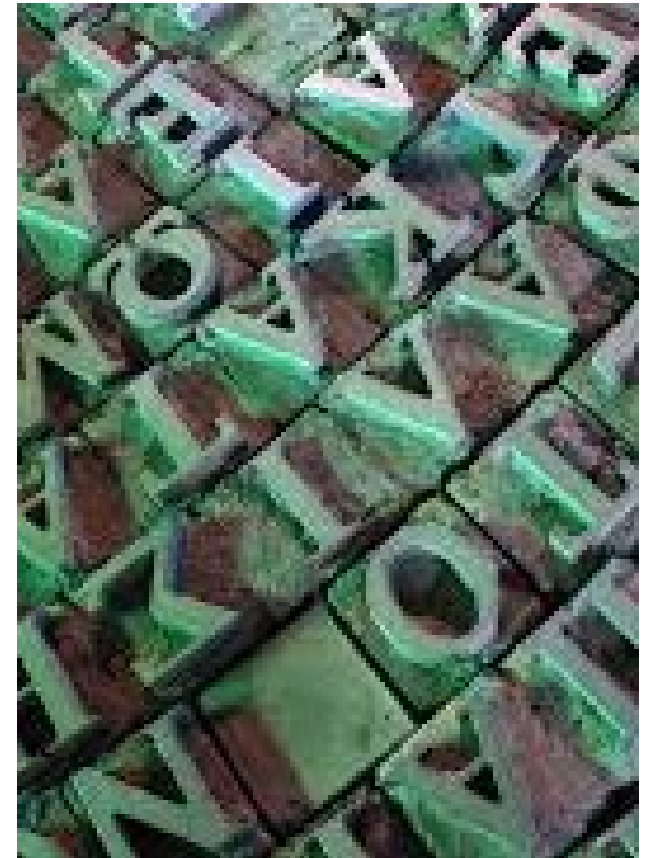
Node	Frequency	Relative frequency	%
έσοδο	1.481	948,05	0,095
recette	948	1.030,44	0,1
revenu	212	230,44	0,023

Γλωσσάρι ισοδύναμων όρων από τα ΣΚ

AA	OK	Όρος	Freq	log Dice	Όρος	Freq	log Dice
1	Έσοδα/Recette & Revenu	αύξηση εσόδων	5	9.56	augmentation de recettes	7	8.57
					hausse des recettes	20	9.65
2		δημόσια έσοδα	457	11.68	recettes publiques	57	8.35
		3	είσπραξη εσόδων	68	11.52	encaissement des recettes	8
4			έσοδα του Δημοσίου	1	---	recettes des administrations publiques	14
5		έσοδα του κράτους	4	7.38	recettes de l'État	5	6.25
		6	έσοδα του προϋπολογισμού	24	8.67	recettes du budget	5
recettes budgétaires						15	7.88
7		καθαρά έσοδα	17	11.17	recettes nettes	1	10.29
		πρόβλεψη εσόδων	14	10.71	prévision de recettes	16	9.10
8		φορολογικά έσοδα	20	8.25	recette fiscale	96	11.84
					revenu fiscal	4	7.42
9							

Σύνταξη δίγλωσσου γλωσσαρίου

- Η ισοδυναμία των όρων, που εντοπίστηκαν στο συγκρίσιμο ΣΚ, δεν είναι πάντοτε αμφιμονοσήμαντη, δηλαδή 1:1, αλλά ένας ΠΣΟ αντιστοιχεί σε πολλαπλούς ΠΣΟ από το έτερο συγκρίσιμο ΣΚ.
- Για τον λόγο αυτό, καταγράφονται όλοι οι όροι που κρίνονται αντίστοιχοι στο συγκεκριμένο καταστασιακό περιβάλλον με βάση τα κειμενικά δεδομένα και σύμφωνα με την τεκμηρίωση και την επαλήθευση από άλλες πηγές.

Συμπέρασμα - Προοπτικές

Τέτοιου είδους γλωσσάρια αποφαίνονται χρήσιμα διότι

α) Συγκεντρώνουν όρους που χρησιμοποιούνται σε πραγματικές συνθήκες δίνοντας παραδείγματα χρήσης και πληροφορίες για το θεσμικό πλαίσιο εντός του οποίου χρησιμοποιούνται.

β) Αποσαφηνίζουν έννοιες, που συχνά συγχέονται στα διοικητικά έγγραφα εξαιτίας της πολυνομίας ή των λειτουργικών αλληλεπικαλύψεων των θεσμών και των υπηρεσιών.

γ) Συμβάλλουν στη βελτίωση της μετάφρασης ειδικών και θεσμικών εγγράφων.

Συνιστούν δυναμικό πεδίο ορογραφίας λόγω της δυνατότητας εμπλουτισμού και επικαιροποίησης των όρων.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

Angeliki Christopoulou

christopoulouangeliki@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7231-0863>

Βιβλιογραφία

- Baker, P. (2006). *Using Corpora in Discourse Analysis*. London, New York: Continuum.
- Bozio, A., Fack, G., Grenet, J., Guillot, M., Monnet, M., et al. (2015). Réformer les aides personnelles au logement. Rapport IPP n°10, Paris. Ανακτήθηκε 15.07.2025, από <https://hal.science/hal-02464103/>.
- Brezina, V., McEnery, T., & Wattam, S. (2015). Collocations in context: a new perspective on collocation networks. *International Journal of Corpus Linguistics*, 20(2). <https://doi.org/10.1075/ijcl.20.2.01bre>.
- Condamines, A. (2018). Nouvelles perspectives pour la terminologie textuelle. J. Altmanova; M. Centrella; K.E. Russo. *Terminology and Discourse*, Peter Lang, <https://shs.hal.science/halshs-01899150/document>.
- Conseil International de la langue française. (1972). *Vocabulaire de l'administration*. Paris: Hachette.
- Eggins, S. (2004). *An Introduction to Systemic Functional Linguistics*, Continuum international Publishing Group, London.
- Gledhill, C. (2011). The 'lexicogrammar' approach to analysing phraseology and collocation in ESP texts. *ASP(59)*, σσ. 5-23. <https://doi.org/10.4000/asp.2169>.
- Guillemot, B., Guilpain, M., & Veber, O. (2012). Evaluation des aides personnelles de logement. Inspection générale des affaires solciales. Ανακτήθηκε 15.07.2025, από https://solidarites.gouv.fr/sites/solidarite/files/2023-06/IGAS_logement_rapport_1_DEF_0.pdf.
- Halliday, M.A.K., & Hasan, R. (1989). *Language, context and text: aspects of language in social-semiotic perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Halliday, M.A.K., & Matthiessen, C., (2014). *Halliday's Introduction to Functional Grammar*. Revised by Christian M.I.M. Matthiessen. London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group.
- Halliday, M.A.K., (2004). *Lexicology and Corpus Linguistics. An Introduction*. Στο M. Halliday, W. Teubert, C. Yallop, & A. Cermakova. London, New York: Continuum.
- Le Fur, D., Freund, Y., Sourdot, G., Geitner, G., & Escoffier, S. (2002). *Lexique Administratif. L'État en mouvement*. Dictionnaires Le Robert. Ανακτήθηκε 16.07.2025, από <http://www.loiret.gouv.fr/content/download/10885/69552/file/LEXIQUE.pdf>.
- Liczner, A. (2016). *Une contribution à l'amélioration des ressources terminologiques : Étude terminologique fondée sur un corpus de textes de spécialité du domaine du droit de l'Internet*. Thèse de doctorat, Université Lumière Lyon 2, École doctorale 484 3LA - Lettres, Langues, Linguistique et Arts, Lyon.
- Lischinsky, A. (2018). Overlooked text types. From fictional texts to real-world discourses. Στο C. Taylor, & A. Marchi (Επιμ.), *Corpus Approaches to Discourse. A critical Review* (σσ. 60-81). London and New York: Routledge.
- McEnery, T., & Hardie, A. (2012). *Corpus Linguistics*. Cambridge University Press.
- Pantazara, M., & Tziafa, E. (2018). Les termes de la crise économique grecque dans les corpus. *Meta*, 63(3), σσ. 739–765. <https://doi.org/10.7202/1060171ar>.
- Partington, A. (2004). *Corpora and discourse, a most congruous beast*. (A. Partington, J. Morley, & L. Haarman, Επιμ.) *Corpora and Discourse*, σσ. 11-20.
- Sampson, G. 1980. *Schools of Linguistics: Competition and Evolution*, Hutchinson, London.
- Tognini-Bonelli, E. (2001). *Corpus Linguistics at Work*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- ΔΙΓ13. (2013). Ελληνογερμανικό και Γερμανοελληνικό Λεξικό ορολογίας του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο. Ανακτήθηκε 17.07.2025, από <https://glossarissimo.wordpress.com/2019/08/22/el-de-pdf-%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%8B%CF%80%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%AF%CE%BF/>.
- Ευρετήριο Όρων Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020. Ανακτήθηκε 01.07.2025, από <https://www.espa.gr/el/Pages/Dictionary.aspx>.
- Ευρετήριο όρων Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027. Ανακτήθηκε 01.07.2025, από <https://www.espa.gr/el/Pages/Dictionary.aspx>.
- ΠΕΝ14. (2014). Πεντάγλωσσο Λεξικό Ορολογίας του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο. Ανακτήθηκε 17.07.2025, από <https://glossarissimo.wordpress.com/2019/08/22/el-de-pdf-%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%8B%CF%80%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%AF%CE%BF/>.
- ΣΥΝ11. (2011). *Συνομογραφίες Υπηρεσιών Υπουργείων. Γενική Γραμματεία της Κυβέρνηση* (Επιμ.). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο. Ανακτήθηκε 17.07.2025, από <https://gslegal.gov.gr/wp-content/uploads/2010/02/SYNTOMOGRAFIES-YPOURGEIWN.pdf>.
- ΦΕΚ 190/Α/2022, (Ν.4978/2022). *Κύρωση Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων*.
- ΦΕΚ 251/Α/2014, (Ν.4308/2014). *Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις*.
- Χριστοπούλου, Α. (2024). *Ειδική γλώσσα και ορολογία της δημόσιας διοίκησης: αντιπαραβολική μελέτη ελληνικής-γαλλικής με χρήση σωμαίων κειμένων στους τομείς της απασχόλησης και της οικονομίας*. [Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας]. <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/57022>.